

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlvn. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

Cap. XVIII. De processionis ordine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

DE SACRAE IMAGINIS
BEATÆ VIRGINIS MARLÆ
TRANSLATIONE.

Cap. XVII.

Iacobo Serræ
S. Rom. Eccl.
Card. Imaginis
B. Virg. transla-
tionis cura com-
mittitur.

ROSTQVAM Paulus V.
Pont. Max. facellum extru-
xit, ornauit, atque precio-
sis mobilibus, & ministris
instruxit, tempus adesse
credit, gloriosam Imagi-

nem ex antiqua sede in hoc facellum trans-
ferēdi. Quare Iacobo Serræ Cardinali, tunc
verò Sedis Apostolicæ pro Theſaurario, onus
imposuit, qui sapius cum Canonicis de hac
re agens, nec non Congregationem consu-
lens, fuit constitutum vltima Ianuarij Do-
minica peragendum; nimirum die 27. an-
no 1613. Pontifex in hac solemnitate ple-
nariam Indulgentiam impartitus est; qua
publicata, omnia disponere cæperunt, &
quidem Præsidenti, ac Ædilibus, vt vias cu-
rarent, mandarunt, per quas Processio in-
cedere debebat: Populi Romani Conserua-
toribus vt eisdem sericis adornarent. Die
Iouis 14. in prima noctis vigilia Canonici
sanctam Imaginem ex antiqua sede magno
ordine, atque pompa hymnis, & psalmis gra-
tias agendo in nobilissimi sacrarij Aedicu-
lam ab eodem Pontifice conditam deduxe-
runt, vbi in Cupressi arca auro exornata

fuit posita; litanisq; decantatis in armario
conclusa, in quo Domini nostri cunę serua-
bantur, & hæc carimonia vsque ad secun-
dam noctis vigiliam durauit. Sequenti die
ad omnium aures penetrans, maior Cardin-
alium pars, Principum Legati, atque Pa-
tritij Romani accurrerunt, tanta populi fre-
quentia, vt vix posset verbis efferi. Quare
die sabbathi in sacrarij ara velut ampliori lo-
co collocarunt. Eadem die Cardinalis Serra
Canonicis S. Caroli Borromæi, & S. Fran-
cisæ reliquias tradidit, duobus ex crystallo
vafis egregiè formatis inclusas, quo simul
cum Virginis effigie in pompa ducerentur;
nec non etiam Virginis Imaginem, qui si-
mul cum Vicario secunda noctis Vigilia-
eam in Arca collocauit super ferculum ex
serico ermesino coopertum, aureis tænijs
atque lemnitis eadem materia conditis; huic
duas tabulas addiderunt, quibus in antero-
ri parte Reliquias disposuerunt, & quidem
S. Caroli à dexteris, S. verò Francisæ à fini-

A ftris: posteriorem arcę partem cum argenteo
serico contegentes. quo factò illam claufe-
runt multis luminibus in sacrario accensis,
post litanias decantatas. Die Dominico an-
te lucem Vicarius atque Canonici, & alij
Ecclesiæ ministri sacram Imaginem in Ba-
silicæ medio Altari posuerunt cancellis cir-
cundato à duabus tenis conclusa, vbi Ponti-
ficis milites custodierunt, & frequens popu-
lus veneratus est, donec fuit inde sublata.
Hora processiones aduentante monachi, &
sodalitates vniuersę simul cum Romana Cle-
ro & Pontificis musicis se obtulerunt miram
pietatem præferentes, quibus albos cereos
latis prægrandes tradiderunt. Hæc Processio
à maiori Basilicæ Porta egressa est, & ad
sinistram vergens per aream progressa, quæ
Vrbem respicit. Tum ante sanctam Puden-
tiam ad patritiam vallem dirigens, ad su-
burram deducta, versus sanctam Luciam,
in silice conuersa est. Hinc infra S. Marti-
num de montibus, & S. Praxedem præter
grediens ad viam peruenit à Laterano ad ta-
lem Basilicam ducentem, quam Gregorius
XIII. publicæ vtilitati intendens, magnificè
aperuit anno Iubil. 1575. Hanc viã ditissi-
mi apparatus, atque aulaa omnē exornabāt
nonnullis Altaribus egregiè, & splendide
erectis. Et quidem vnum ante S. Pudentia-
nam adstabat, vbi sacram effigie primò col-
locarunt: alterum ad Suburram, in quo se-
cundo loco: tertium in S. Lucia in Silice, vbi
itiidem posuerunt paululum requiescentes.

Processionis
via.

Tria Altaria
pro sacra Imagi-
ne in itinere re-
ponenda.

DE PROCESSIONIS
ORDINE.

Cap. XVIII.

VM esset hora procedendi,
Monachi, & sodalitates de-
scriptum iter susceperunt,
quos Clerus inſequebatur,
cui Pontificis musici adhe-
rebant; ad hos Romanus

E Senator, & Conseruatores succedebant, Prio-
res, & Capitoli Collaterales pro thenſis per
totam Ecclesiam ferēdis; nam per reliquum
viæ id onus facti Petri, & Pauli Equites subie-
runt. Post hæc viginti quatuor Canonici ex
tribus Patriarchalibus comitabatur mirificè
exornati, nimirum octo S. Mariæ maioris, octo
S. Petri ad Vaticanum, octo S. Ioannis Late-
rani; ex quibus octo semper sacram effigiem
gestabant, Collegij Germani alumnis admi-
niculantibus. Postquam Hierosolymitanus

V 3 Patriar-

B. Virg. Imagi-
nis dispositio, cui
in Processione
deserebant.

Priore & Cap-
tani facere. Cui
legi, & inſerui-
mignat collegi-
lia, & potestati
ferre habere
alioquin Cap-
lanorum.

Ex matris
muni Priore
Capituli de
quibus mat-
300 Priore, &
ſeu. 100 ſing-
Capituli nec
ſeu. 100 ſing-
ſia & alia
pro Cam. ſta-
cullibet et
ſicia.

Patriarcha sacrae Imagini, & Reliquijs thura combuffit, Canonici S. Mariae Maioris ad hoc difpofiti Imaginem fufceperunt, & ufque ad S. Pudentianam deduxerunt; quo cum perueniffent, ante aram collocarunt, D. Petri Canonici assignantes, qui ufque ad S. Luciam in Silice deduxerunt: ex hoc loco reliqui S. Ioannis Canonici in S. Mariae Maioris Basilicam, atque intra Sacellum Virgini addictum reportarunt, & ante aram collocarunt. Hos omnes facrum purpuratorum Patrum Collegium in fequebatur cerea accensa gestantium; tales autem exitere.

Cardinales, qui cum Proceffione facram Imaginem comitabantur.

Euangelifta Pallottus Epifcopus Tufcul. Card. Cufentinus.

Paulus Sfondratus Epifcop. Alban. Card. S. Caeciliae.

Benedictus tituli S. Laurentij in Lucina, Card. Iuftinianus.

Francifcus Maria tit. S. Mariae trans Tyberim Card. de Monte.

Octavius tit. sanctae Sabinae Cardinalis Bandinus.

Bartholomaeus tit. S. Mariae in Porticu Card. Caefius.

Bonifacius tit. S. Prifcae Card. Beuilacqua.

Francifcus tit. S. Mariae de Populo Card. Mantica.

Dominicus tit. sancti Honuphrij Card. Tufcus.

Robertus tit. S. Mariae in Via Card. Belarminus.

Antonius tit. S. Crucis in Hierufalem. Card. Zapata.

Ioannes tit. S. Marci Card. Delphinus.

Carolus tit. S. Clementis Card. de Comitibus.

Dominicus tit. SS. Duodecim Apostolorum Card. Gymnafius.

Iacobus tit. S. Stephani in Caelio monte Card. Samnesyus.

Ferdinandus tit. sancti Eufebij Card. Taberna.

Scipio tit. sancti Chryfogoni Card. Burghenius.

Ioannes Garfias tit. SS. Quatuor Coronatorum Card. Mellinus.

Marcellus tit. SS. Quirici, & Iulitae Card. Lantes.

Ioannes baptifta tit. S. Sixti Card. Lenus.

Fabritius tit. S. Augustini Card. Verallus.

Iacobus tit. S. Georgij in velabro Card. Serra.

Gafpar tit. S. Sufannae Card. Borgia.

Horatius tit. S. Saluatoris in lauro Card. Lancellottus.

F. Felix Centinus Ord. Min. tit. S. Hieronymi Illiricorum Card. Afculan.

Francifcus de S. Flora S. Mariae in via lata Card. Sfortia.

Alexander Perettus S. Laurentij in Damaso Card. de Montealto S. R. E. Vicecanc.

Odoardus S. Euftachij Card. Farnesius.

Andreas S. Angeli in foro pifcium Card. Perettus.

Aloyfius S. Agathae Card. Capponius.

Proceffionis initio Tibicines militum Pontificis cum ijs Capitolij aderant, nec non Arcis Tibiae in facelli clathris externis, laetitiam excitantes. Dum sacra Imago ex Basilica exiret centum mortaria igne turgente perforarunt; totidem vero dum in eandem regrederetur. Psalmo Te Deum absoluto, Blondus Patriarcha annotatam orationem cantauit, & populum benedixit. Pontifex post Sacrificium diluculo in Vaticano peractum, ad sanctam Mariam Maiorem per-

xit, ut his folemnibus adesset, & ufque eo permansit in Sacraij facelli conclauibus, in Choro supra S. Caroli Aediculam genibus flexis, donec omnia essent absoluta. Tanta vero populi frequentia exitit, ut nunquam nostris temporibus maior apparuerit. Etenim non solum Proceffionis via multis hominum millibus replebatur, sed etiam montes, valles, planities, & caetera; ita ut centum millia hominum numerum excederent, velut passim affirmabant. Summus Pontifex plenariam Indulgentiam per octo dies perpetuo concessit; qui dies tum mira pompa, atque apparatu, & magna Principum frequentia, tum sermonibus ab insignibus viris, habitis fuerunt illustrati. Ego ijs temporibus rem obseruavi, quam, nec ingratham, nec memoria indignam existimo. In mense Ianuarij dum hyems ingruerat, nec frigora, nec imbres dominabantur, sed aeris tranquillitas ver imitantis: quod ufque ad totam octauam perdurauit; qua absoluta, protinus imbres ceciderunt, & tempus se immutauit: nimirum ut Christi fideles, cognoscerent quam grata B. Virgini haec solenia extiterint. Quae omnia in Bulla foundationis facelli his verbis attinguntur: *Sacristiam quoque eidem Cappella noue annexa ad illius usum, nec non plures mansiones ad maiorem commoditate adiunximus, & deinde Cappellam nouam praedictam eiusdem Beatissimae Virginis ope adiuti plurimum annorum Pontificatus nostri curriculo omni adhibita diligentia nullis parcentes expensis absoluimus, atque perfecimus. & ad ipsius Dei omnipotentis, & eiusdem gloriosissimae*

Paulus V. Pont. Max. etiam B. Virginis folemnibus adesse noluit.

Mirus homini concursus ad B. Virg. Imaginis traslationem.

Mirus homini concursus ad B. Virg. Imaginis traslationem.

Mirus homini concursus ad B. Virg. Imaginis traslationem.

Paulus V. Pont. Max. etiam B. Virginis folemnibus adesse noluit.

ssima Virginis laudem, & honorem, ac erga eam
 fidelis populi deuotionem augendam solemniter
 sexto Kalendas Februarij eiusdem Pontificatus
 nostri anno octauo, sanctam Imaginem prae-
 dictam omnium S. R. E. Cardinalium cœtu, &
 Prælatorum Rom. Cur. Capituliq; dicte Basilicæ,
 & ferè totius Romani Cleri interuentu, ac fide-
 lium vtriusq; sexus multitudine astante, ac etiã
 nobis ipsis, in Cappella noua prædicta, in vna
 ex quatuor ad chori usum destinatis mansioni-
 bus, sacris ceremonijs præsentibus, pioque affectu
 cuncta accipientibus debita cum reuerentia, &
 religione diligenter à loco, vbi prius asseruabatur
 amoueri, & solemniter processione extra ipsam Ba-
 silicam per vias, & loca publica designata om-
 nibus ostendendam, hymnis, & laudibus decan-
 tatis, Clero vniuerso psallente circumferri, mox-
 que in eandem Basilicam reportatam, ad eãdem
 Cappellam nouam transferri, & supra Altare in
 loco, seu Tabernaculo, vt præfertur, in mu-
 ro altè exciso, & ad id decenter aptato inibi
 sub diligenti custodia, clausuraque religiosissi-
 mè seruandam collocari etiam mandauimus.

Hic sic peractis minus Pontifex quieuit,
 sed eadem pietate perseverans, Organum
 construendum curauit, musicos assignans
 trecentumnummorum dote in singulos an-
 nos, hac conditione, vt in sabbatis, Vigilijs,
 & Virginis festiuitatibus, in quibus magna
 populi frequentia cernitur, litanias Virginis
 decantent, prout in bulla foundationis huius
 Sacelli, ex qua hæc historia his verbis intel-
 ligitur. Insuper ad diuinum cultum, & pio-
 rum deuotionem in eadem Cappella quantum
 possumus, augendum, singulis sabbati diebus,

A ac Beate Marie festiuitatibus, illarumque vi-
 gilijs, ac in festiuitate translationis primo dicte
 Imaginis, quam vltima die Dominica mensis
 Ianuarij cuiuslibet anni in eadem Cappella cele-
 brari iussimus, singulis quibusque annis perpetuis
 futuris temporibus, Litanias cum Antiphona pro
 tempore currenti eiusdem Beate Marie Virgi-
 nis cum organo, armonia, & cantu figurato al-
 ternis Choris decantandas, iterato instituiamus,
 & ordinamus. Ac pro Cantorum, & aliorum
 Ministrorum ad arbitrium Patroni pro tempo-
 re existentis eligendorum, & ad eius nutum am-
 mouibilem, salario annua trecenta scuta, iuxta
 prouidam dicti Patroni pro tempore existentis
 circumspectionem, & ordinationem Cantoribus,
 & Ministris prædictis distribuenda, & erogan-
 da de pecunijs propria dotis, & mense ipsius Cap-
 pella fabricæ, & Sacristie soluenda assignamus,
 quibus Litanis Prior, & singuli Cappellani, cum
 eorum cottis semper saltem alternatim in loco,
 modoque, & ordine per Scipionem Cardinalem
 Protectore antedictum præscribendis, debeant in-
 teresse. Verum quia Cappellani Toletani nuncu-
 pati ad primodictam Imaginem, & illius Alta-
 re instituti ex eorum institutionis huiusmodi præ-
 scripto, seu alias Litanias ipsius Beate Virginis
 singulis sabbati, & forsitan alijs diebus, etiam
 recitare tenentur, ne ipsorum concursu Lita-
 niæ à nobis, vt præfertur, institutæ quoquomodo
 impediatur, statuimus, & ordinamus, quod
 Cappellani Toletani prædicti de mane statim
 post Missarum solemnias iniunctas eis Litanias
 huiusmodi recitare debeant, prout hæctenus con-
 sueuerunt, Litanie verò à nobis institutæ post
 Vesperas decantentur.

FINIS LIBRI VNDECIMI.

DE BASI-

Paulus V. Pont.
 Six. etiam h.
 Virginis solen-
 nibus adhibe-
 rit.

Paulus V. Pont.
 Max. organum
 trecentumnum-
 morum; assignans
 doti caritatis.

Mirus homini
 procedenti ad h.
 Virg. Instigat
 translationem.